

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»
ректори МДТ-и
«Донишгоҳи давлатии
Хуҷанд ба номи академик
Б.Гафуров» профессор
Усмонозода Аюб Исломо

« 8 » *набр* 2022

Хулосаи

Кафедраи умумидонишгоҳии фалсафаи Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Б.Гафуров доир ба диссертатсияи Исомадинова Фарзонахон Маҳмудҷоновна дар мавзӯи «Таъсири технологияҳои иттилоотӣ ба арзишҳои ахлоқӣ: таҳлили иҷтимоӣ - фалсафӣ» ҷиҳати дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои фалсафа аз рӯйи ихтисоси 09.00.11 – фалсафаи иҷтимоӣ.

Дар давраи омодагии диссертатсия Исомадинова Фарзонахон Маҳмудҷоновна ҳамчун унвонҷӯи кафедраи умумидонишгоҳии фалсафаи Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобочон Гафуров ба ҳисоб мерафт.

Соли 2010 факултети кибернетикаи Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобочон Гафуровро аз руи ихтисоси муҳандис – иқтисодчӣ бо дипломи аъло хатм намуд.

Роҳбари илмӣ – Маҳмадизода Нозим Давлатмурод, доктори илмҳои фалсафа, профессор, декани факултети фалсафаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон.

Диссертатсияи унвонҷӯ Исомадинова Фарзонахон Маҳмудҷоновна, дар ҷаласаи кафедраи умумидонишгоҳии фалсафаи Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобочон Гафуров муҳокима гардида, барои ҳимоя

тавсия шудааст. Дар раванди муҳокимаи диссертатсия иштирок намуданд: д.и.ф., профессор Атоа А. М.,- мудири кафедра, н.и.ф., дотсент Ҷулмасов М., н.и.ф., дотсент Абдулатипов У. Ҳ., н.и.ф., дотсент Ҳакимова З. А., н.и.ф., дотсент Ҳасанова З. А., муаллимони калон Норбобоев Б. Б., Ҳошимова З. Ф., Курбонова М. У., Ботурова Д. С., Ҳотамова М. Г., Ахрорӣ Б. Х., Халилова З. Қ., ассистентон Аюбов Х. П., Бегалиев Х. С., Собиров Р. А.

Кафедраи умумидонишгоҳии фалсафаи Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров диссертатсияи унвонҷӯ **Исомадинова Фарзонахон Маҳмудҷоновна**ро муҳокима ва баррасӣ намуда, хулосаҳои зеринро пешниҳод менамояд:

Диссертатсия ба омӯзиши яке аз масъалаҳои муҳимтарини фалсафӣ – иҷтимоӣ **“Таъсири технологияҳои иттилоотӣ ба арзишҳои ахлоқӣ”** бахшида шуда, дар он ҷанбаҳои назариявӣю методологии таҳқиқи таъсири технологияҳои иттилоотӣ, шаклҳои истифодаи ғаразнокӣ технологияҳои иртиботӣ ва шабакаҳои иҷтимоӣ баҳри ноором кардани суботи ҷомеа дар Тоҷикистон мавриди таҳлилу баррасӣ қарор дода шудаанд.

Аҳамияти таҳқиқи мавзӯ. Пешрафтҳои замони муосир, баҳусус дар соҳаи технологияҳои иттилоотӣ, ба инсоният имкониятҳо ва дастовардҳои нави илмӣ ато намуданд, ки воридшавии онҳо ба соҳаҳои нави илмӣ ва технологӣ ҳамеша мушкилоти ахлоқӣ ва маҳдудиятҳоро эҷод менамоянд. Яке аз мавзӯҳои ҷолиб ва нав дар соҳаи илми технологияҳои иттилоотӣ ахлоқи иттилоотӣ-компютерӣ мебошад.

Таҳқиқоти ахлоқи иттилоотӣ ва компютерӣ дар тӯли камтар аз як аср нишон дод, ки инсоният аз асири табиат ба ҳокими табиат табдил ёфт, ки воситаҳо ва обзорҳои технологиро барои тарҳрезӣ ва идоракунии воқеиятҳои тамоман нав ва мутобиқ кардани онҳо ба манфиати худаш ба кор мебарад. Нерӯҳо ва қобилиятҳои аслии инсон — ақли назарӣ ва амалии ӯ ба ӯ имкон медиханд, ки монеаҳои байни падидаҳои табиӣ ва сунъиро бартараф намояд.

Бори аввал дар таърихи инсоният акнун метавонад қариб ҳамаи ҷанбаҳои муҳити берунаашро эҷод ва назорат кунад.

Аз нуқтаи назари ахлоқи иттилоотӣ, олами маҷозии маълумот, иттилоот, дониш ва иртибот, ки тавассути ТИИ имконпазир шудааст, ҷанбаи экологии онро ҳамчун муҳити нав, инфосфера ба вуҷуд меорад. Инфосфера фазои ҷуғрофӣ, сиёсӣ, иҷтимоӣ ё забонӣ набуда, балки фазои семантикии таълим, илм, фарҳанг ва муошират ва муҳити глобалие аст, ки аз ҷиҳати моҳияташ ғайримоддӣ аст. Дар байни мушкилоти ахлоқӣ, ки инфосфера ба миён меорад, нигоҳдорӣ, паҳнкунии, назорати сифат ва паҳнкунии озодонаи иттилоот, ахлоқи ТИИ (масалан, эҳтиром ба махфият ва моликият), густариши дастрасии умумӣ; дастгирии техникӣ барои таъсиси фазои нави рақамӣ, мубодилаи иттилоот, баланд бардоштани маърифати ҷомеа; эҳтиром ба гуногунрангӣ ва гуногунандешӣ, барҳам додани нобаробарӣ дар дастрасӣ ба иттилооти рақамӣ мавқеи хоса доранд. Мавҷуд будани зарурат ҷиҳати омӯзиши ин мушкилот, муайян кардани арзишҳои моддӣ ва маънавии онҳо аз аҳамияти рисолаи мазкур шаҳодат медиҳад.

Рушди технологияи иттилоотӣ дар Тоҷикистон дар марҳилае қарор дорад, ки намудҳои гуногуни василаҳои технологӣ ва дастгоҳҳои компютерӣ ба аксари ҷанбаҳои ҳаёти шахсӣ ва иҷтимоӣ ворид мешаванд. Аммо таъсир ва оқибатҳои ахлоқӣ ва иҷтимоии истифода аз ин технологияҳо ҳанӯз ба таври ҷаъол ва амиқ мавриди омӯзиш қарор нагирифтааст. Мутаасифона, то имрӯз муҳаққиқони соҳаи илмҳои иҷтимоӣ, хусусан файласуфон дар таҳқиқи масъалаи ахлоқи иттилоотӣ-компютерӣ тавачҷуҳи зарурӣ надода, қорҳои мушаххасро ба анҷом нарасонидаанд. Ҳолатҳои дар боло зикршуда аҳамияти омӯзиши мушкилоти ахлоқи иттилоотӣ-компютерӣ ва роҳҳои бартароф кардани таъсири манфии муҳити иттилоотиро нишон медиҳанд.

Навгони илми таҳқиқот дар нуктаҳои зерин ифода меёбад:

- дар доираи фазои илмӣ-таҳқиқотии Тоҷикистон фалсафаи ахлоқи иттилоотӣ-компютерӣ ба таври муназзам ва мушаххас бори нахуст мавриди таҳлил қарор мегирад, ки дар раванди он заминаҳои назариявӣ, сиёсӣ-иҷтимоӣ ва фарҳангии ахлоқи иттилоотӣ муқаррар гардидаанд;

- аҳамияти ахлоқи иттилоотӣ барои боздошти таъсири манфии истифода аз технологияи иттилоотӣ, хатарҳо ва таҳдидҳои дар низоми иттилоотӣ тавлидшуда асоснок карда мешавад;

- дар мисоли муҳити иттилоотии Тоҷикистон асоснок карда мешавад, ки амнияти иттилоотии шахс ҳамчун шахрванди он аз нуктаи назари башардӯстона баррасӣ шуда, барои фаҳмиш, таҳқиқ ва таъмини ин башардӯстӣ зарур аст, ки мувозинати манфиатҳои иттилоотии шахс, аз як тараф ва манфиатҳои иттилоотии давлат ва ҷомеа, аз тарафи дигар, ба мувофиқат ва мувозинат оварда шаванд;

- нахустин маротиба конселсияи фалсафӣ-иҷтимоии таҳаввулоти робитаҳо ва муносибатҳои сиёсӣ-иҷтимоӣ дар давлат ва ҷомеаи Тоҷикистон ва таъсири он ба ахлоқи шахрвандони он, ки бар пояи он таҳаввулоти арзишҳои инсонӣ дар муҳити иттилоотии Тоҷикистон сурат мегиранд, мавриди баррасӣ ва таҳлил қарор гирифтааст.

Аҳамияти назариявӣ ва илмию амалии таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки омӯзиши масъалаҳои, ки дар диссертатсия матраҳ шудаанд, барои ташаккул ёфтани маърифат ва идроки арзишҳои ҷомеаи умумичаҳонӣ ва ҷомеаи Тоҷикистон мусоидат мекунад. Таҳлили концептуалии ҷанбаҳои ахлоқии истифодаи бехатар аз технологияҳои иттилоотӣ метавонад ҳангоми таҳияи барномаҳои татбиқи сиёсати давлатӣ дар бораи амнияти технологияи иттилоотӣ ва ахлоқи иттилоотӣ истифода шавад. Натиҷаҳои тадқиқот ҳамчун саҳми назариявӣ дар қорбаст ва таҳлили мушкилоти амнияти иттилоотӣ маҳсуб ёфта метавонад. Натиҷаҳои тадқиқот, инчунин тасаввуротро дар

бораи мухтавои падидаи амнияти иттилоотӣ тавсия дода, ақидаҳои илмиро дар бораи иқтисоди арзиши ҷомеаи ташаккулёбанда мушаххас мекунад ва барои дарки амиқтари асосҳои дигаргунсозии иҷтимоӣ фарҳангии ҷомеаи муосир ва дурнамоҳои рушди он мусоидат мекунад.

Андешаҳо ва хулосаҳои, ки дар кори таҳқиқотӣ вучуд доранд, барои таҳқиқоти минбаъдаи ин масъала дар фалсафаи иҷтимоӣ замина гузоранд. Маводи диссертатсияро дар курсҳои лексионии фалсафаи иҷтимоӣ, ахлоқ, фалсафаи илм ва техника, информатикаи иҷтимоӣ, консепсияҳои табиатшиносии муосир, инчунин дар курсҳои оид ба фалсафаи бехатарӣ ва рушди устувори ҷомеа истифода бурдан мумкин аст.

**Мазмуну мухтавои асосии диссертатсия дар феҳристи илмии
интишороти илмии доктараби дараҷаи илмӣ дарҷ гардидааст:**

1. Исомадинова Ф. М. “Ахлоқи иттилоотӣ ва нақши он дар таъмини амнияти иттилоотӣ”. Маҷмӯаи мақолаҳо бахшида ба 30 солагии Иҷлосияи 16 Шӯрои олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 90 солагии МДТ «ДДХ ба номи академик Б. Гафуров» доир ба мавзӯи «Пешвои миллат ва таҳаввули фалсафаи миллӣ дар замони муосир». –Хучанд, 2022. –С 14–16
2. Маҳмадизода Н.Д, Исомадинова Ф. М ”Ахлоқи иттилоотӣ ва нақши он дар таъмини амнияти иттилоотӣ” Ахбороти Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон. Душанбе 2022 Ахбори №4 С.46–54
3. Исомадинова Ф. М. “Баъзе масъалаҳои актуалии таҳсилоти фосолавӣ дар низоми фалсафаи таҳсилот” Масъалаҳои мубрами таълим дар замони муосир. Маводи конфронсияи таълими –методии Ҷумҳуриявӣ бахшида ба соли рушди сайёҳӣ ва хунарҳои мардумӣ(27-28-уми ноябр) Хучанд.- 2018. Нури маърифат –С.327–330
4. Исомадинова Ф. М. ”Масъалаи моҳияти ҷомеаи иттилоотӣ дар шароити муосир” Ахбори институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон Душанбе 2022–Ахбори №4 С 112–117
5. Исомадинова Ф. М. ”Некоторые вопросы организации дистанционного обучения студентов в новых социальных

экономических условиях таджикистана ”Маводҳои конфронсияи илмӣ-амалии умумидонишгоҳӣ “Масъалаҳои рушди илми психология дар даврони соҳибистиклолии Ҷ.Тоҷикистон ”. – Хучанд, 2018. –С. 442-446

6. Исомадинова Ф. М. “Тавзеҳ ва таснифи мазмун ва моҳияти ҷомеаи иттилоотӣ дар консексияҳои муосири илмӣ” // Ахбороти Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон. Душанбе 2022– Гузориши №2 С 180–188
7. Исомадинова Ф. М. «Феномен информационной этики: историко-социальные предпосылки ее возникновения и становления» Ахбороти Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон. Душанбе 2022 Ахбори №3– С 14–19

Автореферат ва мақолаҳои нашрнамудаи муаллиф моҳияти диссертатсияро фаро гирифта, ба он ҷамоҳанг карда шудаанд.

Дар маҷмӯъ, мазмуну мундариҷаи таҳқиқот, маводи дар диссертатсия истифода шуда, ҷанбаҳои назариявӣю методологии диссертатсия ба ихтисоси 09.00.11 – фалсафаи иҷтимоӣ мувофиқат менамояд. Диссертатсия аз рӯи натиҷаи назариявӣ ва ҳулосаҳои илмӣ, тавсияҳои амалӣ ва сатҳу сифати таҳияи худ ба талаботи муқаррарнамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ арзёбӣ мегардад. Аз натиҷаҳои муҳокима,

ҚАРОР ҚАРДА ШУД:

1. Рисолаи илмӣи **Исомадинова Фарзонахон Махмудҷонова** дар мавзӯи «**Таъсири технологияи иттилоотӣ ба арзишҳои ахлоқӣ: таҳлили иҷтимоӣ - фалсафӣ**», таҳқиқоти илмӣ-соҳавӣ ва ба талаботи пешбинигардидаи соҳиб шудан ба дараҷаҳои илмӣ ва додани унвонҳои илмӣ ҷавобгӯ мебошад.

2. Рисолаи илмии **Исомадинова Фарзонахон Маҳмудҷоновна** дар мавзуйи «**Таъсири технологияи иттилоотӣ ба арзишҳои ахлоқӣ: таҳлили иҷтимоӣ - фалсафӣ**» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои фалсафа аз рӯи ихтисоси 09.00.11 – фалсафаи иҷтимоӣ барои гузаштани даври дууми экспертизаи муассиса тавсия карда мешавад.

Хулоса дар ҷаласаи кафедраи умумидонишгоҳии фалсафаи Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров (Протоколи № 5 аз 6 декабри соли 2022) қабул гардидааст.

Дар ҷаласа иштирок доштанд: 15 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарafdор» - 15 нафар, «зид» - нест, «бетараф» - нест.

Раисикунандаи ҷаласа, доктори илмҳои фалсафа, профессорӣ кафедраи умумидонишгоҳии фалсафаи МТД ДДХ ба номи Б. Ғафуров

Атоев А. М.

Котиби ҷаласа коргузори кафедра

Исматова Л.М.

«Тасдиқ мекунам»:

Сардори раёсати кадр ва корҳои махсуси МТД-и «ДДХ ба номи академик Бобочон Ғафуров»

Наврӯзов Э.М.